

21100 – SOCIOLOGIA IDENTITATS NACIONALS
(6 crèdits) 2n. quadrimestre Curs 2001-02

Professor: Antoni Estradé

OBJECTIUS:

La Sociologia de les identitats nacionals és un intent original de conceptualització sociològica de la nació. Partint d'un marc teòric de referència proporcionat sobre tot per la sociologia del coneixement, es proposa un anàlisi de la nació com a univers simbòlic i n'estudia les condicions de producció, transmissió i preservació.

Un dels objectius del curs és el de reflexionar sobre la rellevància de la nació com a instància social de comunicació, nomització i praxi col·lectives. També, i en segon lloc, es proposa de veure com una bona part del bagatge conceptual i analític propi de la disciplina, un cop convenientment adaptat, pot ser de gran utilitat a l'hora de comprendre i/o considerar la importància que té el nacionalisme en les nostres societats.

CRITERIS D'AVUACIÓ:

*S'han de treballar un mínim de dos llibres durant el curs. El primer d'ells serà el mateix per tothom. Es tracta del llibre de Joan F. Mira: Crítica de la nació pura (ed. tres i quatre, 1984, València). El segon es podrà triar entre els tres títols següents: a) B. Anderson: Comunidades imaginadas. Reflexiones sobre el origen y la difusión del nacionalismo. (FCE, 1993, Mèxic). b) E. Gellner: Naciones y nacionalismo. (Alianza ed. 1994, Madrid). c) A. Smith: La identidad nacional. (Trama ed. 1997, Madrid).

*Hi haurà un examen final obligatori sobre el contingut general de la matèria del curs.

Programa de l'assignatura

I. Introducció: La nació i la identitat nacional des de la perspectiva sociològica.

1. La nació com a concepte sociològic. Comunitat, associació, nació.
2. La revisió dels clàssics. Algunes reflexions sobre el corpus teòric de la sociologia per l'anàlisi de les realitats nacionals.
3. Sociologia, ciències socials i anàlisi de les realitats nacionals.

II. Fonaments històrics de les nacions. El procés de nacionalització.

1. La conformació històrico-social de les nacions. Condicions de possibilitat del procés de nacionalització.
2. L'invent de la nació. La nació com a nova categoria socio-històrica de definició d'identitats col·lectives.
3. Fonaments de legitimació. Herder i Renan.
4. La nació entre la cultura i la política.

III. La construcció social de la realitat nacional: La nació com a sistema de nomització.

1. L'ordre nacional. La nació com a estereotip i tipificació.

2. L'espai nacional. Fronteres, repartiment i classificació.
3. El temps nacional. Configuració i periodització significativa de la història.
4. El vocabulari nacional: un nou lèxic.
5. Mecanismes de preservació de les realitats nacionals.
6. Transmissió d'identitat i socialització nacional.
7. La nació donada per descomptat: el procés de rutinització nacional i la nació com a realitat de la vida quotidiana.

IV. La nació com a praxi col·lectiva: els nacionalismes.

1. Nació i Estat. La politització de la nació i la nacionalització de la política.
2. Nació i dominació: consentiment i coerció.
3. Nacionalismes: definicions i tipologies.
4. Nació i internacionalització. Les relacions entre les nacions.

V. Un cas particular: les nacions sense estat.

1. La resistència a la nacionalització heterònoma.
2. Un fet nacional problematitzat.
3. Dificultats en la producció, transmissió i preservació de la identitat nacional.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- ANDERSON, Benedict. Comunidades imaginadas. Reflexiones sobre el origen y la difusión del nacionalismo. Mèxico: FCE, 1993.
- BERGER, Peter L., LUCKMANN, Thomas. LA construcció social de la realitat. Barcelona: Herder, 1987.
- BLAS, Andrés de. Nacionalismos y naciones en Europa. Madrid: Alianza, 1995.
- DELANNOI, Gil, TAGUIEFF, PierreAndré. Teorías del nacionalismo. Barcelona: Paidós, 1993.
- GELLNER, Ernest. Naciones y nacionalismo. Madrid: Alianza editorial, 1994.
- GUIBERNAU, Montserrat. Los nacionalismos. Barcelona: Ariel, 1996.
- KOHN, Hans. Historia del nacionalismo. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 1984.
- LLOBERA, Josep R. El dios de la modernidad. El desarrollo del nacionalismo en Europa occidental. Barcelona: Anagrama 1996.
- MIRA, Joan Francesc. Crítica de la nació pura. València: Tres i quatre, 1985.
- NORA, Pierre. Le lieux de mémoire. Vols. 1, 2 i 3. París: Gallimard, quarto, 1997.
- SMITH, Anthony D. Las teorías del nacionalismo. Barcelona: Península, 1976.
- TILLY, Charles. Las revoluciones europeas, 1492-1992. Barcelona: Crítica, 1995.
- WEBER, Max. Economía y Sociedad. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1964.